

AfD radicaliseert door extreemrechtse Flügel

Achtergrond - 20 februari 2020 - Auteur: Marja Verburg

Bezorgd kijken veel Duitsers naar de radicalisering van de AfD. Der Flügel, de extreemrechtse partijvleugel, wint steeds meer aan invloed. De rechts-nationalistische AfD is inmiddels in alle Oost-Duitse deelstaten de tweede partij en de verkiezingen in Thüringen hebben laten zien dat de andere partijen moeilijk meer om de Alternative für Deutschland heen kunnen.

“Der Flügel met zijn rechts-extreme optreden naar binnen en naar buiten heeft de top van de partij bereikt”, schreef Bondsdaglid Verena Hartmann (45) eind januari in een [verklaring op Facebook](#). Hartmann had net bekend gemaakt dat ze uit de AfD-fractie in het Duitse parlement stapte. Er is binnen de partij geen ruimte meer voor een gematigd geluid, liet ze weten. Der Flügel wil de AfD geheel en al overnemen en iedereen die zich daartegen verzet, wordt “genadeloos uit de partij gedrukt”. Hartmann is het vijfde AfD-Bondsdaglid dat uit de fractie is gestapt, vier van hen [gaven aan](#) dat te doen vanwege de radicalisering van de partij.

Der Flügel en voorman Björn Höcke, AfD-leider in Thüringen, golden lange tijd ook binnen de AfD als te extreem. Höcke hangt een ‘völkisch’ nationalisme aan. Twee jaar geleden nog probeerde het partijbestuur hem [uit de AfD te zetten](#), omdat hij zich laatdunkend had uitgelaten over de Duitse herinneringspolitiek. Dat is niet gelukt. Sindsdien is de invloed van Höcke en der Flügel binnen de AfD gestaag gegroeid.

Bedreiging voor de democratie

Sinds januari vorig jaar wordt der Flügel door de binnenlandse veiligheidsdienst Verfassungsschutz [in de gaten gehouden](#). Datzelfde geldt voor de Junge Alternative, de jongerenafdeling van de partij. De dienst onderzoekt nog of ze de partij als geheel ook in het vizier neemt. De Verfassungsschutz ziet der Flügel als een bedreiging van de democratische orde, de rechtsstaat en de menselijke waardigheid die in de Duitse grondwet is vastgelegd. Flügel-aanhangers propageren vreemdelingenhaat en een anti-democratische ideologie, zegt de dienst. Ze willen moslims en politiek andersdenkenden buitensluiten, aldus de Verfassungsschutz.

Alternative für Deutschland (AfD)

Opgericht in 2013 als anti-europartij

Ontwikkelde zich na de vluchtelingen crisis van 2015 tot rechts-nationalistische anti-islampartij

Kwam in 2017 met 94 zetels [in de Bondsdag](#), daarvan zijn nu nog 89 zetels over. De AfD is de derde partij in de Bondsdag en de grootste oppositiepartij.

Sinds 2018 is de AfD vertegenwoordigd in [alle deelstaatparlementen](#)

Fractievoorzitter en voormalig partijvoorzitter Alexander Gauland - goed bevriend met Höcke - heeft Merkel bijvoorbeeld verweten dat zij zorgt voor een "onomkeerbare omvolking", een term van nieuw-rechts. Het idee erachter is dat de Duitse bevolking wordt 'vervangen' door 'vreemde, islamitische volken', ook wel *der grosse Austausch* genoemd. Dit gedachtegoed wordt mede uitgedragen door de Identitäre Bewegung, die inmiddels tot [rechts-extremistische organisatie](#) is verklaard en waarmee Gauland, Höcke en andere Flügel-aanhangers contacten onderhouden.

Ook van Höcke, een gewezen geschiedenisleraar, zijn uitspraken bekend waarin hij het Duitse volk voorrang geeft boven andere bevolkingsgroepen. Gauland en Höcke provoceren daarnaast graag met uitspraken over het naziverleden. Gauland noemde de nazitijd "een vogelpoepje in de meer dan 1000 jaar succesvolle Duitse geschiedenis". Höcke noemde het Holocaustmonument een "*Denkmal der Schande*". Hij geeft blijk van een revisionistische geschiedopvatting die in strijd is met de democratische orde, citeerde de [FAZ](#) vorig jaar uit het rapport van de Verfassungsschutz over de AfD. (Lees het hele rapport bij [netzpolitik.org](#)).

Die Linke

Een partij of delen ervan in de gaten laten houden door de veiligheidsdienst is een zwaar middel in een democratie. Er is ook vaak kritiek op en de dienst heeft meerdere keren [moeten inbinden](#), bijvoorbeeld toen ze specifieke Linke-politici observeerde. Aan de andere kant is het de taak van de Verfassungsschutz de Duitse democratische orde te beschermen. Zo worden bijvoorbeeld ook extremistische groepen die deel uitmaken van Die Linke in de gaten gehouden ([zie het Verfassungsschutz-jaarverslag 2018](#), hoofdstuk 11). Sinds kort observeert de dienst bovendien een aantal [specifieke AfD-politici](#), onder wie Höcke.

Toch kun je Die Linke en de AfD wat dat betreft niet op een lijn stellen: de socialistische partij is mede door haar regeringservaring in verschillende deelstaten steeds pragmatischer geworden en heeft zich al lang [aangepast aan de Duitse democratische structuren](#). Voor de SPD en de Groenen is ze [in de](#)

[deelstaten](#) een normale coalitiepartner. In Thüringen heeft de partij de afgelopen vijf jaar met Bodo Ramelow ook de eerste eigen minister-president gehad. De AfD wordt juist steeds radicaler. Onder invloed van de vluchtelingencrisis ontwikkelde ze zich tot een rechts-nationalistische anti-islampartij en wil zich juist niet aanpassen aan de Duitse democratische structuren.

Extreemrechtse lijsttrekkers

Bij de deelstaatverkiezingen in de Oost-Duitse deelstaten [Saksen, Brandenburg](#) en [Thüringen](#) boekte de AfD vorig najaar grote winst. Ze deed dat met extreemrechtse lijsttrekkers: naast Höcke waren dat [Jörg Urban](#), die in rapporten van de veiligheidsdienst voorkomt vanwege zijn anti-democratische en anti-islam-uitspraken; en Andreas Kalbitz, een centrale figuur in der Flügel die volgens Duitse media [nauwe contacten](#) heeft met extreemrechtse organisaties.

Door het succes in de drie Oost-Duitse deelstaten is de invloed van der Flügel op de AfD toegenomen

Door het succes in de drie Oost-Duitse deelstaten is de invloed van der Flügel op de AfD toegenomen. Dat werd duidelijk tijdens het [partijcongres in Braunschweig](#) in november. Daar zei de AfD dat ze haar toon wil matigen en kiezers in het midden wil aanspreken. Al aan het begin van het congres was duidelijk dat Höcke geen kans maakte in het partijbestuur te worden gekozen. En de als gematigd geldende Tino Chrupalla volgde Gauland op als partijvoorzitter. Maar dat is vooral het gezicht dat de partij naar buiten wil laten zien. Want ondertussen werden Kalbitz en de eveneens als radicaal geldende Stephan Brandner en Stephan Protschka in het bestuur gekozen. Chrupalla kon alleen voorzitter worden [met stemmen van Flügel-aanhangers](#). Ook hij huldigt extreemrechtse standpunten, zoals dat het Duitse volk ten onder gaat aan omvolking die door de politieke elite wordt gestimuleerd. En ook hij sprak op het laatste Kyffhäuser Treffen, de jaarlijkse bijeenkomst van der Flügel.

Politieke chaos in Thüringen

Höcke maakte het niet uit dat hij geen kans maakte op een plek in het partijbestuur. "Ik heb steeds de mogelijkheid mijn stem te verheffen en die wordt in heel Duitsland gehoord. Daarvoor hoef ik geen voorzitter van deze partij te zijn", liet hij weten. Sinds zijn AfD in Thüringen begin deze maand voor [grote politieke chaos](#) zorgde bij de verkiezing van de nieuwe minister-president, is zijn legitimatie in de partij alleen nog maar groter geworden, [meldde nieuwssite ZDF Heute](#).

Na Höckes coup in Thüringen heeft niemand in de AfD zin zich tegen

hem te keren

Maandag sprak Höcke op een demonstratie van anti-islamorganisatie Pegida in Dresden. Hij [zei onder meer](#) dat de "heerschappij van de opgebruikte partijen en elites" moet worden vervangen, "en wij zullen die vervangen". Als de AfD aan de macht is, zo zei Höcke, "zullen we het zogenaamde maatschappelijk middenveld, dat belastinggeld opsorpt, helaas droog moeten leggen". Officieel blijft de AfD op afstand van Pegida en de meeste partijleden waren niet blij met Höckes optreden daar. Maar na zijn coup in Thüringen heeft niemand zin zich tegen hem te keren, [schrijft de Westdeutsche Zeitung](#).

Van de gematigde AfD-vleugel Alternative Mitte, in 2017 opgericht door AfD'ers die zichzelf burgerlijk-conservatief noemden, is nauwelijks meer iets te horen. In [Noordrijn-Westfalen](#) en in [Nedersaksen](#) is ze inmiddels opgeheven.

Sociaal programma

In april houdt de AfD haar volgende partijcongres. Daar zal het onder meer gaan om het opstellen van een sociaal programma. Vooral Flügel-aanhangers is het een doorn in het oog dat er geen pensioenbeleid is. Zij willen het liefst sociaal beleid met een nationale component, waarvan Duitsers profiteren. Andere AfD'ers zijn economisch liberaler. Mocht het congres zo'n sociaal programma besluiten, [schrijft der Tagesspiegel](#), is dat opnieuw een teken dat der Flügel aan invloed heeft gewonnen.

De komende maanden moeten uitwijzen hoe ver de radicalisering van de AfD gaat. De Verfassungsschutz wil in het voorjaar bepalen of ze de AfD als geheel nauwlettender in de gaten gaat houden.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/35634/afd-radicaliseert-door-extreemrechtse-flugel>